

Десет години на България в НАТО – равносметка с поглед към следващото десетилетие

Запознайте се с позицията на Управителния съвет на АКИС, която ще бъде представена на Обществен съвет по отбранителна политика на 15 април в зала Тържествена на ЦВК

8 април 2014г

Няма да се спираме на ползите от членството на България в НАТО. Те бяха изтъкнати на форуми във връзка с 10 годишнината от членството ни в НАТО. Искаме да ви запознаем с вълненията и тревогите на нашите членове за това, което трябва да се подобри в бъдеще.

1.Относно градивната трансформация на армията, водеща до по-висока ефективност, а не до механични съкращения.

Досегашният опит показва, че се извършваше трансформация във Въроръжените сили, но тя в никакъв случай не може да се нарече градивна. Обективният закон, че „количествените натрупвания водят до качествени изменения” бе обърнат. Прилагаше се правилото – количествените отчисления водят до качествени изменения, без да се коментира качеството. За градивна трансформация на войските може да се говори само тогава, когато се каже какви нови системи въроръжения и бойна техника са постъпили в тях. С колко е намален личния състав и как са нараснали огневата мощ, мобилността, скритостта, т.е. бойната ефективност на войсковите формирования. Профански звучи, извинявайте за израза, „градивна трансформация” при въроръжения от преди 30-40 години по идеология от преди 50 и повече.

Искаме или не, но съществува един обективен принцип за строителството на Въроръжените сили – превъроръжаване. Превъроръжаването на армията е като движението към хоризонта – без край. Не се превъроръжава само тази армия, която е спряла да съществува. Всички доводи за това, че няма пари не важат. Или армията се превъроръжава или не съществува. Такава е реалността. Пример – армията на Украйна. В 90-те години спря да се превъроръжава и резултата го видяхме.

2.За подобряване на отбранителния мениджмънт в едно интегрирано МО с балансирана гражданска и военна експертиза.

Добре звучи балансирана експертиза. Може ли гражданската експертиза да каже, сега съществува ли реален противник за Република България на фона на събитията в Крим. Условиата в света Европа и Черноморския регион се промениха. Завърши безоблачния период в общото семейство на НАТО. Появи се реална заплаха. Разузнавателни самолети баражират по нашата източна граница. Еее, как сега да се балансира експертизата? Какво се очаква от Щаба на отбраната? А какво може той да даде? Въпроси с неясни отговори. Защо? Защото Щабът на отбраната е вписан в чиновническо – бюрократичната структура на министерството. Той няма, не разполага със своевременна информация и от него фактически е снета отговорността за непрекъснат анализ на рисковете и заплахите. На базата, на който анализ да предлага на политическото ръководство действия по гарантиране на националната сигурност. Ние смятаме, че „трансформирането” на Генералния щаб на БА в Щаб на отбраната в МО не благоприятства, а възпрепятства. Тук е редно да се спрем и на един друг аспект на националната сигурност. Защо от състава на Въроръжените сили бяха изключени войските на МВР и Гранична полиция. Това е потенциал, по военните норми равен почти на армейски корпус в мирно време. Как да се планират техните задачи и организацията на взаимодействието в единната система на националната отбрана е задача не на МО, а на ГЩ на БА.

И отново ще дадем пример с Украйна. Обезличаването на ГЩ на Украинската армия до какво доведе? Почти три дивизии в Крим (над 25 000 военнослужещи) сложиха оръжие. Защо? Защото бързата смяна на политическото ръководство на страната в Киев и при обезличен ГЩ, доведоха до обстоятелството, че войските не се командваха еднолично. Въпросът за интегрираното министерство подлежи на сериозен анализ и диалог при новите политически реалности.

3. По активно участие в процеса на формиране на съюзната политика и вземането на решения.

България е малка и икономически слаба държава, но тя вече е на предния край на сигурността на ЕС и НАТО. Трябва активно да участва на всички етапи от формирането на политиката на източните граници на двата съюза. Толкова много въпроси чакат решение. Ранната пролет на 2014г. ни донесе кримската есен, която вещае за дълга и студена политическа зима. Не може да чакаме само други да решават какво ще стане. Инициативите трябва да са своевременни и конкретни. Като се започне от единно радиолокационно поле, през единно дежурство на силите за въздушна отбрана до единно командване на югоизточните граници. Но тук инициативата трябва да бъде на военното ръководство. Ето, пак опираме до казуса ГЩ и интегрирано МО.

4. Ефективно участие в операции, подобряване на оперативната съвместимост, развиване на системата за извличане на уроци от практиката и предлагане на натрупания опит.

Безспорно „Да“ за участие в операции. Колкото „за подобряване на оперативната съвместимост“ стои въпроса: Коя оперативна съвместимост да се подобрява? Дали тази съвместимост, между една усилена рота на хиляди километри, изпълняваща жандармерийски задачи в състава на многонационална групировка. Или, оперативната съвместимост на войсковите щабове, силите и средствата на Румъния, България и Турция по гарантиране сигурността на югоизточните граници на ЕС и НАТО. Ние определено сме за втория път. Не трябва да се бяга след вятъра. Трябва да се усеща кога ще задуха вятъра, но за това трябва чувствителни рецептори. Такива може да има само един добре сглобен, осигурен с необходимите права и натоварен със съответните отговорности Генерален щаб на БА.

Необходимо е да се засилят щабните тренировки и учения с привличане силите на МВР и на други министерства и ведомства за отработване на оперативни задачи по отбрана на източната граница. Важно е да се засили подготовката на щабове, войските и силите за борба с въздушни и морски десанти във въздуха, на вода и на суша. Борба с диверсионно-разузнавателни групи и т.н. Това не е милитаризация на мисленето. Това е нормално поведение на ръководството на държавата, армията и силите на реда за гарантиране на националната сигурност в условията на новите политико-военни реалности в Черноморския регион.

5. Акцент върху бойната подготовка и многонационалните учения.

Бойната подготовка не трябва да се поставя под акцент. Това е първостепенна и неотменна ежедневна задача на командирите и щабове. Акцентът трябва да се постави на цялата система за привеждане на войските и силите в по-висока степен на готовност. Сега съществуващите нормативи адекватни ли са за новите реалности? Отново задача за ГЩ, а не на Щаб на отбраната в бюрократичната система на министерството.

6. Модернизация! Гореспоменатите цели не могат да се реализират, без да разполагаме с необходимите способности. Те на свой ред не могат да бъдат осигурени без модернизация.

Така формулираната цел е неясна и звучи аматьорски, а не професионално. Модернизация на какво? На Българската армия? Или, модернизация на въоръженията и техниката на, БА? Ако е второто, ние сме категорично против. Изчерпаха се разумните и целесъобразни възможности за модернизация на въоръженията и техниката на Сухопътни войски, ВВС и ВМС. Ако някой говори за такава модернизация трябва да знае, че е застанал на профански позиции. В случай, че се разглежда модернизацията на БА, това означава само едно – ПРЕВЪОРЪЖАВАНЕ. Само постъпването на въоръжение на нови, съвременни системи оръжия и бойна техника могат да осигурят необходимите способности каквото и да се разбира под това. Ето тук трябва да проличи силата на Министерството на отбраната, като политически орган за управление на армията. Политическия кабинет заедно с корпуса от съветници на министъра трябва да проявят политическа воля и да докажат, че гражданската експертиза е силна като се преборят за трайно увеличаване на бюджета на министерството. Новите политико-военни обстоятелства го налагат.

7. Многонационални решения за изграждане и развитие на отбранителните способности. Активно участие още от ранен етап, идентифициране на сравнителните ни предимства, адекватни инвестиции.

Преди да помислим за „многонационални решения за изграждане и развитие на отбранителните способности“, трябва да намерим решение на националните отбранителни способности. За решаването на този проблем трябва да се привлекат БА, Жандармерията, Полицията, Гражданска защита. Обективно доказателство, че националните отбранителни способности не са решени адекватно, че отсъства всякакво взаимодействие между министерствата и ведомствата е изграждането на оградата по границата ни с Турция. Опитът, който съществуваше за взаимодействието на ГЩ на БА с министерствата и ведомствата по планиране, организиране и изпълнение на задачите, гарантиращи националната сигурност е изгубен. Така повече не може. Колкото за „идентифициране на сравнителните ни предимства“ (какъв заумен изказ), те бяха посочени по-горе. Относно „адекватни инвестиции“. Те са възможни само при едно условие - адекватен бюджет. Цялата „гражданска експертиза“ в министерството трябва да разбере, че това е нейната единствена глобална задача – осигуряване на бюджет, позволяващ превъоръжаването на БА в рамките на 10-15 години.

В заключение искаме да подчертаем, че научния и професионален капацитет на АКИС е винаги на разположение на МО.